

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.2

УДК 327.5:32.019.51:316.774+911.3

МАНІПУЛЯЦІЇ ПОЛІТИЧНОЮ СУБ'ЄКТНІСТЮ ТЕРИТОРІЙ У СУЧАСНИХ ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТАХORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5825-3631>**Калашлінська М. В., канд. політ. наук, відділ міжнародних відносин Люблінської міської адміністрації (м. Люблін, Польща)**

У статті проаналізовано інформаційний вимір гібридних конфліктів як середовища, в якому традиційні межі між війною і миром цілеспрямовано розмиваються. Показано, що гібридна агресія відбувається в багатовимірних «сірих зонах», де невизначеність стає ключовим інструментом тиску. У таких умовах будь-яка сфера суспільного життя може бути перетворена на зброю, щоб перетворити політичну реальність на об'єкт маніпуляцій. Особливу увагу приділено феномену підриву політичної суб'єктності як центральному механізму інформаційного впливу в гібридних конфліктах. Показано, що ці маніпуляції мають варіативний характер і охоплюють широкий спектр практик: від точкового піддання сумніву самостійності та легітимності держави-жертви до системного заперечення її історії, культури та права на суверенне існування. Екстремальною формою цього впливу є поєднання делегітимації із створенням псевдосуб'єктності на окремих територіях країни-жертви, коли на частині її простору формуються фейкові політичні інститути, проводяться псевдореферендуми, де проголошується штучно сконструйована «воля населення». У статті показано, що створення псевдосуб'єктності територіальних утворень є однією з можливих форм інформаційної агресії. Підрив суб'єктності може відбуватися і без формування територіальних «сірих зон», як у випадку тиску Китаю на Тайвань, де агресор обмежується делегітимацією без переходу до створення псевдополітичних утворень. Натомість поява псевдосуб'єктності можлива лише за умови попереднього ослаблення легітимності держави-жертви. При цьому різні гібридні конфлікти демонструють різні ступені інтенсивності цього механізму. Розглядається приклад Молдови, де створення Придністров'я стало формою часткової інверсії суб'єктності, коли держава зберігає міжнародну легітимність, але втрачає контроль над частиною простору, що використовується для довготривалої «замороженої» невизначеності. Приклад України демонструє повномасштабне застосування цієї подвійної стратегії, коли одночасно відбувається заперечення суб'єктності держави та активне конструювання псевдосуб'єктності на окремих її територіях. У цьому випадку процеси взаємно підсилюють один одного, створюючи глибоку інверсію політичної суб'єктності, коли легітимна держава переводиться в позицію «об'єкта», а штучні територіальні утворення подаються як нібито політичні актори. У статті запропоновано теоретичну рамку для осмислення цього механізму як важливого чинника сучасних гібридних конфліктів. Зроблено висновок, що інформаційні маніпуляції суб'єктністю територій формує новий тип сучасних загроз у сфері міжнародно-політичної безпеки, який потребує переосмислення існуючих наукових та практичних підходів до протидії гібридній агресії.

Ключові слова: гібридні конфлікти; інформаційна агресія; політична суб'єктність; псевдосуб'єктність територій; сірі зони; інверсія суб'єктності

Kalashlinska M. Manipulating the political subjectivity of territories in hybrid conflicts

The article examines the information dimension of hybrid conflicts as an environment in which the traditional boundaries between war and peace are deliberately blurred. It demonstrates that hybrid aggression unfolds within multidimensional "grey zones," where uncertainty becomes a key instrument of coercion. In such conditions, any sphere of social life can be weaponized, turning political reality itself into an object of manipulation. Special attention is devoted to the undermining of political subjectivity as a central mechanism of informational influence in hybrid conflicts. These manipulations are shown to be highly variable, encompassing a wide spectrum of practices ranging from targeted questioning of the victim state's autonomy and legitimacy to systemic denial of its history, culture and right to sovereign existence. An extreme form of this influence occurs when delegitimization is combined with the creation of fabricated subjectivity on parts of the victim state's territory, where fake political institutions are constructed, pseudo-referendums are staged and an artificially engineered "popular will" is proclaimed. The article argues that the creation of such pseudo-subjective territorial entities is only one possible form of informational aggression. Undermining political subjectivity may also occur without the formation of territorial grey zones, as in the case of China's pressure on Taiwan, where the aggressor limits its strategy

to delegitimization without attempting to construct pseudo-political entities. By contrast, the emergence of fabricated territorial subjectivity becomes possible only once the legitimacy of the victim state has already been weakened. Different hybrid conflicts exhibit varying degrees of intensity of this mechanism. The case of Moldova demonstrates a partial inversion of subjectivity: the state retains international legitimacy but loses control over part of its territory, which is used to maintain long-term “frozen” ambiguity. Ukraine represents a full-scale application of the dual strategy, where the denial of the state’s subjectivity is accompanied by active construction of pseudo-subjectivity on several of its territories. In this scenario, the two processes reinforce each other, producing a deep inversion of political subjectivity in which the legitimate state is recast as an “object,” while the fabricated territorial entities are presented as putative political actors. The article proposes a theoretical framework for understanding this mechanism as a significant component of modern hybrid conflicts. It concludes that informational manipulation of the subjectivity of territories generates a new type of threat in the field of international political security, one that requires a rethinking of existing scholarly and practical approaches to countering hybrid aggression.

Keywords: hybrid conflicts; information aggression; political subjectivity; pseudo-subjectivity of territories; grey zone; gray zone; inversion of subjectivity

Постановка проблеми. Сучасні міжнародні конфлікти дедалі частіше набувають гібридного характеру, в якому традиційні інструменти протидії виявляються недостатніми або неефективними. Гібридна агресія поєднує військові, економічні, інформаційні, дипломатичні, психологічні та правові методи впливу. Її ключова особливість полягає у тому, що конфлікт переноситься в «сіру зону» між війною і миром, де межі між легальним і незаконним, відкритим і прихованим, реальним і симульованим свідомо розмиваються. Це створює середовище невизначеності, у якому агресор отримує змогу поступово трансформувати політичну реальність, довгий час не переходячи формально за поріг відкритої війни.

У таких умовах одним з центральних механізмів гібридної агресії стає цілеспрямована маніпуляція політичною суб’єктністю держав і територій. На відміну від класичних форм впливу, спрямованих переважно на територіальне або ресурсне панування, гібридні конфлікти дедалі частіше розгортаються у площині боротьби за інтерпретацію легітимності. Удар спрямовується не лише на інфраструктуру чи військові спроможності, а й на фундаментальні основи державності, включно з правом на суверенітет, історичну тяглість, культурну ідентичність та міжнародну суб’єктність. Метою агресора є створення умов, у яких легітимна держава починає сприйматися як політично слабка, залежна або «штучна», тоді як частини її території можуть бути представлені як нібито самостійні та окремі суб’єкти.

Проблемність дослідження посилюється тим, що маніпуляції суб’єктністю мають варіативний характер. У деяких випадках агресор обмежується делегітимацією держави-жертви через інформаційний, дипломатичний або правовий тиск, як це спостерігається у випадку Китаю щодо Тайваню. В інших ситуаціях заперечення суб’єктності поєднується зі створенням територіальних «сірих зон», де формуються псевдополітичні інститути, проводяться фіктивні голосування та проголошується штучно сконструйована «воля населення». Такі практики характерні для частини пострадянського простору, де інверсія суб’єктності стала засобом тривалого дестабілізаційного впливу.

Попри очевидну значущість інформаційних маніпуляцій суб’єктністю у сучасних гібридних конфліктах, їхній теоретичний аналіз залишається фрагментарним. У науковому дискурсі бракує систематизованого підходу, який би дозволив розглядати підрив суб’єктності та конструювання псевдосуб’єктності як частини єдиного механізму, що трансформує політичний статус територій і впливає на стабільність міжнародної системи. Відсутність такої рамки ускладнює розуміння природи сучасних конфліктів і перешкоджає виробленню ефективних стратегій протидії гібридній агресії.

У цьому контексті постає необхідність комплексного дослідження маніпуляцій політичною суб’єктністю територій, їхнього місця в архітектурі гібридних конфліктів та умов, за яких з’являються екстремальні форми на кшталт псевдосуб’єктності. Саме така аналітична перспектива дозволяє виявити закономірності, що залишаються непомітними при традиційному розгляді конфліктів як винятково територіальних або військових, та краще зрозуміти, як інформаційний вплив змінює природу політичного простору у XXI столітті.

Стан дослідження. Питання гібридних конфліктів та інформаційної агресії активно розробляється у сучасних дослідженнях міжнародної безпеки. Значний внесок у концептуалізацію гібридних дій зробили М. Кофман та М. Роянський [1], Ф. Гоффман [2], О. Галеотті [3], які підкреслюють багатовимірний характер гібридної агресії та її здатність перетворювати будь-який соціальний ресурс на інструмент впливу.

Інформаційні операції як ключова складова гібридних конфліктів досліджуються у роботах Є. Бенклера, Р. Фарріса та Г. Робертса [4], П. Хансена та М. Гілл [5], а також С. Восогі, Д. Роя та С. Арала [6], які вивчають поширення дезінформації та її здатність трансформувати політичні процеси. Ці праці показують, що інформаційний вплив дедалі частіше спрямований не на переконання, а на розмиття когнітивної ясності, підрив легітимності державних інституцій та створення альтернативної «квазі-реальності».

Проблематика «сірих зон» і керованої невизначеності активно аналізується після 2010 року у

дослідженнях стратегічних студій. Дж. Патрік [7], В. Андрасси та М. Ондрус [8], розглядають сірі зони як простори, де агресор навмисно підриває правову визначеність, створює амбівалентність статусу територій та блокує можливість правового чи військового реагування.

Феномен невизнаних та псевдодержавних утворень вивчається в працях Т. Хоч та В. Копечек [9], Д. Лінча [10], Р. Касперсен [11], які описують квазідержави як інструменти зовнішнього контролю, що забезпечують тривале втручання агресора у внутрішню політику держави-жертви. Ці роботи демонструють, що псевдосуб'єктність формується не лише через політичні інститути, а й через стратегічні інформаційні наративи.

Тема політичної суб'єктності та механізмів її конструювання має довшу теоретичну традицію, що ґрунтується на класичних працях Г. Арендт [12] та А. Вендта [13]. Проте після 2010 року зростає увага до того, як суб'єктність трансформується під впливом інформаційної агресії, маніпуляцій пам'яттю та історичними наративами. У цьому контексті важливими є дослідження М. Мальскоо [14], яка показує, як конкуренція ідентичностей та політичної пам'яті впливає на легітимність територій та акторів у міжнародних відносинах.

Таким чином, хоча існує значний масив сучасних робіт, присвячених гібридним загрозам, дезінформації та сірих зонах, питання маніпуляції політичною суб'єктністю територій залишається недостатньо інтегрованим у загальну теоретичну рамку гібридних конфліктів. Наявні дослідження зосереджуються або на сепаратизмі, або на інформаційній війні, або на питаннях легітимності, проте не аналізують їх у взаємозв'язку як єдиний механізм інверсії політичної суб'єктності. Це визначає потребу у подальшій розробці комплексного підходу до розуміння того, як інформаційний вплив трансформує статус територій та перетворює їх на простори політичної маніпуляції у сучасних гібридних конфліктах.

Метою статті є аналіз маніпуляцій політичною суб'єктністю територій у сучасних гібридних конфліктах, що здійснюються, зокрема, шляхом формування «сірих зон» та створення псевдосуб'єктних утворень.

Методологія дослідження. У статті використовується комплексне поєднання наукових підходів та методів, які допомагають зрозуміти, як саме відбуваються маніпуляції політичною суб'єктністю територій. Основою дослідження обрано конструктивістський підхід, який дозволяє розглядати політичну суб'єктність не як щось дане раз і назавжди, а як те, що формується через наративи, визнання та інформаційний вплив.

Для аналізу практичних проявів інформаційних маніпуляцій використано контент-аналіз і дискурсивний аналіз. Вони дали можливість дослідити інформаційні кампанії, офіційні заяви, медійні інтерпретації та ті штучні політичні «ритуали», що супроводжують створення «сірих зон» та псевдосуб'єктних утворень.

Також застосовано порівняльний метод, який дозволяє зіставити різні моделі гібридної агресії на прикладах України, Грузії, Молдови та Тайваню. Це допомогло простежити, у яких випадках підрив суб'єктності обмежується інформаційним тиском, а коли переходить до формування псевдосуб'єктності на територіях.

Такий набір методів дає змогу комплексно побачити, як інформаційний вплив змінює статус територій і створює нові форми політичної реальності у гібридних конфліктах.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі гібридних протистоянь змінюється сама природа політичної взаємодії. Боротьба за владу виходить за межі класичного поля бою та переноситься у «сіру зону», де лінія між війною і миром навмисно розмивається, і буває важко визначити, чи це вже йде війна, чи ще зберігається мир. Саме така керована невизначеність, яка позбавляє жертву можливості реагувати звичними, формально закріпленими інструментами оборони і міжнародного права, стає для агресора надзвичайно важливим ресурсом.

Перш ніж перейти до розгляду маніпуляцій політичною суб'єктністю територій у сучасних гібридних конфліктах, звернемося до визначення гібридної війни. Одним із перших і найвпливовіших дослідників, який систематизував це поняття, є Френк Гоффман. Він визначає гібридну війну як поєднання регулярних і нерегулярних дій, терористичних методів, інформаційного впливу та кримінальних практик, що застосовуються одночасно в єдиній операційній концепції з метою використання вразливостей противника [2, с. 14]. За Гоффманом, гібридні війни поєднують військові, інформаційні, економічні та політичні інструменти таким чином, щоб створити багатовимірний тиск і унеможливити чітке розмежування між війною і миром.

Таким чином, під час використання гібридних методів протистояння відбувається скоординований багатовимірний наступ, який одночасно зачіпає безпеку, економіку, право, інформаційний простір, енергетику, транспорт, кіберсферу та повсякденне життя. В умовах такого всебічного тиску на зброю та інструмент агресії може бути перетворений майже будь-який елемент соціальної реальності. Йдеться не лише про танки чи ракети, а про торгівлю, фінансові потоки, норми міжнародного права, інформаційні потоки та соціальні мережі. Внаслідок цього «поле бою» розширюється до масштабів усього суспільства, а вплив набуває форми багатьох дрібних, але постійних ударів, які поступово виснажують жертву.

Щоб зрозуміти, чому саме інформаційний вимір стає в такому конфлікті настільки потужною зброєю, необхідно розглянути середовище, у якому діє гібридна агресія. Його сутність можна описати через категорію «сірих зон», які в широкому сенсі можуть розумітися як неоднозначна нейтральність між миром та війною, що

відображає різновиди агресивних, наполегливих, рішучих кампаній, характерних для війни, але без явного використання військової сили. Іншими словами це війна, яка не відповідає або виходить за межі традиційного розуміння війни [15, с. 35].

Гібридний вплив характеризується навмисним приховуванням зв'язків між агресором, методами, які він використовує, та цілями, до яких прагне. Агресор не стільки приховує окремі факти, скільки вибудовує цілу конфігурацію політичної та когнітивної невизначеності. У цій конфігурації стираються межі між легальним та нелегальним, між внутрішнім і зовнішнім, між миром і війною, між правдою, напівправдою і відвертою вигадкою. Якщо традиційну геополітику можна умовно описати як «чорно-білий» простір, де або є війна, або є мир, то гібридний конфлікт охоплює все, що лежить між цими полюсами. «Сірі зони» починаються не як території зі спірним статусом, а, перш за все, у свідомості, як стан постійної політичної та інформаційної невизначеності. У метафоричному вимірі такий стан можна порівняти з «велетенською зимою» (Fimbulvinter) зі скандинавської міфології, коли світ опиняється у проміжному стані, а межі між порядком і хаосом розчиняються [16, с. 95]. Гібридний конфлікт прагне створити для жертви власну «велетенську зиму», тривалий період нестабільності, сумнівів і багаторівневої кризи, у якому суспільство слабшає задовго до можливої відкритої фази війни.

У частині випадків цей сконструйований стан невизначеності набуває територіальної форми, коли виникають довготривалі «заморожені сірі зони», як, наприклад, Придністров'я [10]. В інших ситуаціях конфлікт ескалує до відкритої війни, як у випадку з Україною, однак в кожному з випадків логіка попереднього підриву визначеності та суб'єктності залишається тією самою. Незалежно від конкретної траєкторії подій, у центрі цих процесів перебуває один і той самий механізм, який ми називаємо асиметричною маніпуляцією політичною суб'єктністю.

Політична суб'єктність у цьому контексті означає право бути визнаним актором, який сам визначає свою історію, ідентичність, інтереси та майбутнє [13, с. 131-152]. Гібридна агресія спрямована проти цього статусу. Її стратегія базується на подвійній маніпуляції, яку умовно можна описати як логіку «стерти та замінити». З одного боку, відбувається планомірна десуб'єктивація держави-жертви. Сумнівам піддається її суверенітету, історія, культура, мова, право на самостійне політичне існування тощо. Така держава описується як «штучний конструкт», «історична помилка» або «неспроможна держава». У міжнародному дискурсі її намагаються представити не як повноцінного суб'єкта, а як об'єкт чужого впливу, регіон «зони особливих інтересів» іншої сили. Яскравим прикладом таких практик є війна проти України, у межах якої російська пропаганда систематично продукує твердження про «відсутність української державності», «штучність української ідентичності» та «історичну єдність» українців і росіян. У цих наративах Україна описується як державне утворення, яке «не здатне до самостійного існування», яка була створена російськими політичними елітами, але зараз потрапила під вплив «зовнішніх сил». Заперечення суб'єктності України є центральним елементом російської ідеології, зокрема через наративи про «один народ», «штучність української мови» та «історичну помилку 1991 року» [17, с. 133-155].

Водночас важливо підкреслити, що подібні атаки на суб'єктність не завжди і не одразу набувають таких максимальних форм, як ми бачимо на прикладі України. Це процес, який може мати різні рівні інтенсивності, від риторичного підважування легітимності до системного політичного заперечення існування держави. У багатьох випадках він не супроводжується створенням територіальних «сірих зон» чи псевдосуб'єктних утворень. У таких ситуаціях агресор обмежується інформаційним і дипломатичним тиском, спрямованим на розмивання статусу держави як повноцінного політичного актора, не переходячи до прямої територіальної інженерії.

Актуальним прикладом є політика Китаю щодо Тайваню, де Пекін систематично підважує суб'єктність острова виключно засобами інформаційного та дипломатичного тиску. За даними The Guardian [18], упродовж останніх місяців 2025 року Китай різко посилив риторику, публікуючи серії офіційних матеріалів, які описують «управління Тайванем після возз'єднання», вводячи нові символічні практики на кшталт трактування «Дня ретроцесії» як повернення Тайваню під владу КНР, а також караючи іноземних дипломатів за нейтральні формулювання про статус-кво. Ці дії не створюють сірої зони на території Тайваню, але спрямовані на системне звуження міжнародного простору його суб'єктності, нормалізацію китайського ревізіоністського наративу та поступове формування нового інформаційного статусу острова як «частини Китаю». На думку, Цай Мін-ень, голови Бюро національної безпеки Тайваню «Мета полягає в тому, щоб принизити міжнародний статус Тайваню, щоб досягти політичної мети ліквідації суверенітету Тайваню» [18]. Таким чином, у випадку Тайваню, позбавлення суб'єктності сьогодні використовує численні гібридні стратегії, щоб викликати дипломатичну ізоляцію, блокувати міжнародне визнання Тайваню, зокрема, шляхом поширення інформаційних наративів про «єдиний китайський народ», але, принаймні поки що, не супроводжується силовим захопленням територій та/або формуванням «сірих зон» на території Тайваню.

Таким чином, позбавлення суб'єктності може бути як самостійним інструментом гібридної агресії, так і вступною фазою до більш радикальних сценаріїв. В найбільш інтенсивних випадках, як в Україні або в Придністров'я, вона поєднується зі створенням територіальних «сірих зон» і конструюванням псевдосуб'єктних утворень. Саме ці крайні форми створюють умови для інверсії політичної суб'єктності, коли легітимна держава переводиться у позицію об'єкта, а частина її території, у позицію штучного «суб'єкта».

В цих випадках, паралельно запускається протилежний процес, пов'язаний із конструюванням псевдосуб'єктності на частині території держави-жертви. Через псевдореферендуми, створення та підтримання сепаратистських рухів, створення маріонеткових адміністрацій, медіану симуляцію «народної волі» та легітимності формується уявний політичний актор, від імені якого агресор нібито діє. Таке утворення отримує атрибути «державності» або «особливого статусу», хоча його існування повністю залежить від зовнішньої підтримки. У результаті відбувається інверсія політичної суб'єктності, коли легітимну державу намагаються зсунути у позицію об'єкта, а штучно створене територіальне утворення подається як окремий суб'єкт, що претендує на право голосу у міжнародній системі.

Ця подвійна стратегія реалізується через скоординовану інформаційну кампанію, яку можна описати як «двофронтну війну» проти суб'єктності. Перший фронт формує практики дезінформації. Вони виконують роль «будівника», який активно конструє хибну реальність. Йдеться про фабрикацію історичних наративів, спотворення фактів, створення міфів про «добровільний вибір» населення чи «історичну справедливість». Ці наративи покликані забезпечити підґрунтя для легітимації псевдосуб'єктних утворень та виправдання втручання.

Другий фронт становлять практики навмисного приховування інформації, замовчування та створення правових «вакуумів». Вони виконують роль «стирання», коли частина даних просто не потрапляє до публічного простору або фіксується так, щоб унеможливити однозначну оцінку. Блокування доступу до верифікованих джерел, відсутність прозорого моніторингу, юридично не врегульований статус територій, затягування міжнародних рішень, усе це позбавляє державу-жертву можливості підтвердити свою позицію у юридичній та інформаційній площині. Якщо дезінформація «будує» альтернативну реальність, то бракування інформації «стирає» підстави для легітимного статусу.

Саме поєднання активного конструювання хибних смислів і пасивного витіснення правдивих даних, робить маніпуляцію політичною суб'єктністю настільки ефективною. Така стратегія дозволяє агресору одночасно послаблювати суб'єктність держави-жертви і посилювати уявну суб'єктність контрольованих територій. У випадку України це проявилось у наративах про «штучність» української державності та паралельному створенні псевдосуб'єктності Криму і частини Донбасу через контрольовані «референдуми» та маріонеткові «республіки». У Молдові цей механізм набув форми тривалої сірої зони Придністров'я, яка функціонує як інструмент постійної політичної невизначеності для країни.

Однак важливо наголосити, що подібні інформаційні та політичні операції не мають універсального сценарію. Навіть у межах одного конфлікту їхня результативність може істотно різнитися. Саме порівняння Криму та Донбасу дозволяє побачити, що гібридні інструменти здатні давати як швидкі тактичні успіхи, так і часткові або стратегічні провали. Блискавичне захоплення Криму стало можливим через унікальне поєднання структурних переваг у агресора, таких як наявність російських військ на території, контроль над інформаційним простором та локальна лояльність частини населення. Однак спроба відтворити кримський сценарій на Донбасі не дала очікуваного для Москви стратегічного результату, а дозволила лише досягнути частини тактичних цілей, таких як захоплення частини території, створення керованої «сірої зони», також нав'язування Україні тривалого конфлікту на її території. Водночас ключові елементи гібридної моделі провалилися: не виникло масового місцевого повстання, не відбулося швидке політичне «приєднання», інформаційні операції не забезпечили критичного рівня лояльності, а контроль над територією довелося підтримувати російськими військами, що і стало очевидним під час трагедії збиття малайзійського Boeing МН17, що остаточно зруйнувало в очах світу будь-яку двозначність щодо ролі росії у конфлікті. У результаті Москва отримала не «другий Крим», а затяжний конфлікт, який вимагав ескалації. Саме неповний успіх гібридної фази і вичерпання можливостей тиску через «сіру зону» створили передумови для переходу до відкритої війни у 2022 році. І навіть її росія довго заперечувала, називаючи її «спеціальною військовою операцією» та караючи власних громадян за саме слово «війна». Це показує, що навіть при часткових тактичних успіхах гібридні інструменти не забезпечують автоматичної перемоги, а їхня ефективність залежить від контексту і часто є обмеженою.

Висновки. Маніпуляція політичною суб'єктністю територій є одним із важливих, але досі недооцінених механізмів сучасних гібридних конфліктів. Вона реалізується шляхом інформаційного маніпулювання легітимністю держави-жертви, а також, в найбільш агресивних формах, шляхом створення псевдополітичних утворень, які симулюють наявність альтернативних політичних суб'єктів.

Центральним елементом цього впливу є подвійна стратегія, що реалізується через скоординовану інформаційну кампанію, яку можна описати як «подвійну війну» проти суб'єктності. На одному фронті діє дезінформація, яка будує альтернативну реальність, фабрикуючи історичні наративи, спотворюючи факти та створюючи міфології для легітимації псевдосуб'єктних утворень. На другому фронті працює навмисне приховування інформації через стирання правових і фактологічних підстав для легітимності держави-жертви, блокування доступу до даних, замовчування, створення правових вакуумів та затягування міжнародних рішень. Разом ці два фронти формують симбіотичний механізм інверсії політичної суб'єктності.

В статті підкреслюється, що ці дії не є допоміжними, а формують ядро гібридної агресії, оскільки спрямовані на підірив основ міжнародно-політичного порядку, а саме міжнародного визнання, суверенітету та легітимності. Важливою також є багатоваріантність цього механізму. У частині випадків десуб'єктивація

функціонує як самостійний інструмент тиску без створення територіальних «сірих зон», як це спостерігається у стратегії Китаю щодо Тайваню. В інших, вона поєднується зі створенням квазідержавних утворень, як у Придністров'ї. Найбільш радикального прояву ці процеси досягають у випадку України, де одночасно відбувалися заперечення суб'єктності держави та формування псевдосуб'єктності на частині її території.

Одночасно, порівняння прикладів російської гібридної агресії про Криму та Донбасу демонструє, що гібридні інструменти не гарантують досягнення політичних цілей агресора. Тактичні успіхи можуть поєднуватися зі стратегічними провалами, що, у свою чергу, підштовхує державу-агресора до переходу від прихованих до відкритих форм війни. Повномасштабне вторгнення росії до України у 2022 році стало прямим наслідком обмеженості та виснаження механізмів попереднього етапу.

Загалом результати дослідження підтверджують, що інформаційні маніпуляції суб'єктністю не є периферійним елементом гібридної агресії, а формують її структурну основу. Саме через зміну сприйняття, підрич легітимності та інверсію ролей «суб'єкта» і «об'єкта» агресор створює умови для політичного перегляду статусу територій. У підсумку гібридний конфлікт перетворюється на війну за політичну реальність, у якій території стають простором не лише військових чи дипломатичних дій, а й глибоких інверсій суб'єктності. Усвідомлення цих процесів є необхідною умовою вироблення ефективних політик безпеки, здатних реагувати не лише на військові, але й на інформаційно-політичні загрози, що становлять основу сучасних конфліктів.

Перспективи подальших досліджень. Враховуючи зростаюче значення гібридних конфліктів у сучасних геополітичних процесах, подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на порівняльний аналіз механізмів десуб'єктивації в різних регіонах та політичних системах, а також на виявлення факторів, що визначають успішність або провал гібридних операцій. Перспективним є розвиток методів вимірювання ступеня політичної суб'єктності територій та вивчення ролі цифрових платформ у конструюванні псевдо суб'єктності. Важливим також залишається аналіз взаємодії між інформаційними інструментами та відкритим застосуванням сили, зокрема умов, за яких агресори переходять від гібридних дій до повномасштабної війни. Загалом майбутні дослідження мають бути спрямовані на розроблення комплексних підходів до протидії маніпуляціям суб'єктністю територій у сучасних конфліктах.

Бібліографічний список / References:

1. Kofman, M., & Rojansky, M. A (2015). Closer Look at Russia's "Hybrid War". Kennan Cable, (April). Washington: Woodrow Wilson Center. Retrieved November 1, 2025, from <https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/media/documents/publication/7-KENNAN%20CABLE-ROJANSKY%20KOFMAN.pdf>
2. Hoffman, F. (2007). Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies. 72 p. Retrieved November 1, 2025, from https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf
3. Galeotti, M. (2016) Hybrid, Ambiguous, and Non-Linear? How New is Russia's 'New Way of War'? Small Wars & Insurgencies, 27(2), P. 282-301. DOI: <https://doi.org/10.1080/09592318.2015.1129170>
4. Benkler, Y., et al. (2018). Network Propaganda: Manipulation, Disinformation, and Radicalization in American Politics. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780190923624.001.0001>
5. Hansen, P., & Gill, M. (2020). Strategic Communications Hybrid Threats Toolkit Applying the principles of NATO Strategic Communications to understand and counter grey zone threats. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. 48 p.
6. Vosoughi, S., et al. (2018). The Spread of True and False News Online. Science, 359(6380), pp. 1146-1151. DOI: <https://doi.org/10.1126/science.aap9559>
7. Patrick, S. (2017). The Sovereignty Wars: Reconciling America with the World. Washington: Brookings Institution Press. 330 p.
8. Andrassy, V., & Ondruš, M. (2024). The Gray Zone and Its Place in Security Environment. In Proceedings of the Challenges to National Defence in Contemporary Geopolitical Situation, Brno, Czech Republic. P. 90-98. DOI: <https://doi.org/10.3849/cndcgs.2024.90>
9. Hoch, T., & Kopeček, V. (2021). De Facto States in Eurasia. Routledge. 324 p.
10. Lynch, D. (2004). Engaging Eurasia's Separatist States: Unresolved Conflicts and De Facto States. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press. 170 p. Retrieved November 1, 2025, from <https://archive.org/details/engagingeurasias0000lync/mode/2up>
11. Caspersen, R. (2013). Unrecognized States: The Struggle for Sovereignty in the Modern International System. Nationalities Papers, 41(4), P. 675-683. DOI: <https://doi.org/10.1080/00905992.2013.776527>
12. Arendt, H. (1998). The Human Condition. Chicago: University of Chicago Press. 349 p. Retrieved November 1, 2025, from https://monoskop.org/images/e/e2/Arendt_Hannah_The_Human_Condition_2nd_1998.pdf
13. Wendt, A. (1999). Social Theory of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press. 429 p. Retrieved November 1, 2025, from <https://www.guillaumenicaise.com/wp-content/uploads/2013/10/Wendt-Social-Theory-of-International-Politics.pdf>
14. Mälksoo, M. (2013). The Politics of Becoming European: A Study of Polish and Baltic Post-Cold War

Security Imaginaries. London: Routledge. 224 p.

15. Vasylytsia, O., et al. (2021). Hybrid Threats Glossary. WARN-project Academic Counteraction to Hybrid Threats. 73 p. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.21892.09609>

16. Maraschi, A. (2021). The Fimbulvetr Myth as Medicine against Cultural Amnesia and Hybris. Scandinavian-Canadian Studies, Vol. 28 pp. 89-105. Retrieved November 1, 2025, from <https://scancan.net/index.php/scancan/article/view/202/403>

17. Laruelle, M. (2019). Russian Nationalism: Imaginaries, Doctrines, and Political Battlefields. London: Routledge. 256 p.

18. Davidson, H. (2025). China Sharpens its Language on Taiwan as Part of 'Longer-Term' Strategy. The Guardian. Retrieved November 15, 2025, from <https://www.theguardian.com/world/2025/nov/12/china-taiwan-statements-longer-term-strategy>

DOI 10.31558/2617-0248.2026.11.3

УДК 323.1:325.14:327(4-6ЄС)

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН В КРАЇНАХ ЄС, НАПРАВЛЕНИХ НА ДОПОМОГУ МІГРАНТАМ-БІЖЕНЦЯМ ВІД ВІЙНИ З УКРАЇНИ 2022-2025 РР

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2635-7916>

Козловська Л. В., к. політ. н., доцент, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського"

У статті аналізуються політичні відносини приймаючих країн ЄС в період стихійного напливу мігрантів-біженців від війни з України, що мають свої регіональні особливості та визначаються різними рівнями вертикально-горизонтально структури загальноєвропейської політичної системи. Вони захищені комплексом інституцій, договорів і механізмів ЄС, які забезпечують стабільність, мир та захист від потенційних загроз на європейському континенті в результаті консолідуючої співпраці Європейської Комісії, Європейського Парламенту, Ради ЄС, Комітету регіонів та інших органів державної влади країн – членів ЄС. Однією з таких загроз стала агресія РФ в Україну, внаслідок якої почалася вимушена міграція українців за кордон з метою збереження свого життя в умовах війни. Стихійність і масовість прибуття мігрантів-біженців від війни з України 2022-2025 рр. вплинули на політичні відносини приймаючих країн ЄС як на одним із видів суспільних відносин. Підґрунтям їх виникнення стала міграція біженців від війни з України в умовах агресії РФ. Причина таких відносин – намагання приймаючих країн ЄС зберегти стабільність своєї політичної системи під тиском непередбачуваного напливу українців-біженців від війни, що могло породити хаос і напругу в роботі всієї політичної системи ЄС. Їх зміст закладений в загальній системі спільної політичної діяльності з політичними відносинами в різних формах в приймаючих країнах ЄС, направленої на прийняття, розміщення та соціальну допомогу мігрантам-біженцям від війни з України. Процес реалізації цих політичних відносин включає послідовність політичних подій, зумовлених обставинами напливу мігрантів-біженців від війни з України в приймаючі країни ЄС. Його наслідками стала неосяжна цілеспрямована соціально-політична діяльність з різними формами політичних відносин: співробітництва, консенсусу, компромісу, консолідації політичних сил (державних структур, політичних і громадських організацій та громадян приймаючих країн ЄС) з питань прийому, розміщення та соціальної допомоги мігрантам-біженцям від війни з України приймаючими країнами ЄС в 2022-2025 рр.

Ключові слова: політичні відносини, співробітництво, консенсус, компроміс, консолідація, мігранти-біженці, приймаючі країни ЄС.

Kozlovska L. Regional peculiarities of political relations in the EU countries aimed at assisting migrant refugees from the war in Ukraine in 2022-2025

The article analyzes the political relations of the host EU countries during the period of the spontaneous influx of migrants-refugees from the war in Ukraine, which have their own regional characteristics and are determined by different levels of the vertical-horizontal structure of the pan-European political system. They are protected by a set of EU institutions, treaties and mechanisms that ensure stability, peace and protection from potential threats on the European continent as a result of the consultative